

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок
«Перлинка» Одеської міської ради Одеської області

31.10.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 31.10.2024 групою НПМ здійснено відвідування Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок «Перлінка» Одеської міської ради Одеської області (далі – дитячий будинок, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Цикаленко Ірина Ігорівна, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Нікулін Віталій Андрійович, представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи;

Черевко Марина Іванівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Фісюков Сергій Сергійович, представник громадської організації, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Статнік Христина Юріївна, представник громадської організації (експертка проекту «Сприяння процесу дотримання прав дитини шляхом посилення спроможності регіональних офісів Омбудсмана» в Одеській області, що впроваджується Громадською організацією «Всеукраїнське об'єднання «Право на сім'ю», за підтримки Save the Children International в Україні);

Яковенко Віра Сергіївна, представник громадської організації;

Грець Валерій Григорович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відвідування НПМ здійснено вперше.

Дитячий будинок знаходиться за адресою: провулок Монастирський, 3, місто Одеса, Одеська область, 65038.

Керівник закладу – Вакулко Наталія Юріївна.

Згідно Статуту Одеського комунального навчального закладу «Дитячий будинок «Перлінка» Одеської міської ради Одеської області, затвердженого рішенням Одеської міської ради від 07.12.2016 № 1414-VII, дитячий будинок є комунальним бюджетним навчальним закладом інтернатного типу для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування дошкільного та шкільного віку, заснованим на власності територіальної громади міста Одеси, який створений відповідно до чинного законодавства України.

Заклад розрахований на перебування 25 осіб. На день відвідування у закладі перебувало 18 вихованців, серед яких 8 хлопців та 10 дівчат, 6 вихованців віком від 6 до 11 років, 7 вихованців віком від 11 до 14 років, 5 вихованців старше 14 років. Троє вихованців закладу мають статус «дитина-сирота» та 15 вихованцям встановлено статус «дитина позбавлена батьківського піклування».

22 вихованці дитячого будинку згідно наказу Департаменту освіти і науки Одеської міської ради від 02.03.2022 № 2/ОД «Про евакуацію здобувачів освіти закладів освіти обласної комунальної власності, що зараховані до пансіонатів та закладів (професійно-технічної освіти)» були евакуйовані до Республіки Польща, Рава Мазовецька, Осса, 1.

Фінансування закладу у 2023 році становило 6 213 439,36 грн.

За дев'ять місяців 2024 року заклад профінансовано на суму 6 918 885,50 грн.

У 2023 році закладом отримано благодійної допомоги на суму 10 243,96 грн.

За дев'ять місяців 2024 року закладом отримано благодійної допомоги на суму 3 962,70 грн.

Штатна чисельність працівників дитячого будинку складає 85,48 штатних одиниць, з яких 10 шт. од. медичний персонал: лікар-педіатр – 1,0 шт. од., лікар-психіатр – 0,5 шт. од., сестра медична (брат медичний) - 4 шт. од., сестра медична (брат медичний) з фізіотерапії – 0,5 шт. од., сестра медична (брат медичний) з масажу – 0,5 шт. од., сестра медична (брат медичний) з лікувальної фізкультури – 0,5 шт. од., сестра медична (брат медичний) з дієтичного харчування – 1 шт. од., молодша медична сестра – 2 шт. од.

До складу медичного пункту дитячого будинку входить кабінет інфекційного ізолятора, маніпуляційний кабінет та кабінет фізіотерапії.

Вихованці закладу отримують необхідні медичні послуги лікаря-педіатра та молодшого медичного персоналу. Дитячий будинок забезпечений медичними препаратами в достатній кількості.

Сума витрат на лікарські засоби на одного вихованця на один день складає 24,72 грн.

Вихованці забезпечені збалансованим п'ятиразовим харчуванням згідно норм харчування та вікових категорій, відповідно до щоденного меню.

Послуги з надання харчування вихованцям закладу надаються товариством з обмеженою відповідальністю «Фабрика смаку» згідно договору від 03.04.2024 № 90 шляхом доставки до закладу готових страв з централізованої кухні.

Вартість харчування одного вихованця на один день у закладі складає:

для дитини від 3 років до 6 років – 112,25 грн;

для дитини від 6 років до 11 років – 134,22 грн;

для дитини від 11 років до 14 років – 150,52 грн;

для вихованця старше 14 років – 167,62 грн.

У приміщенні їдальні дитячого будинку чисто та затишно.

Вихованці проживають на другому поверсі триповерхового житлового корпусу (фото 1, 2).

Житловий простір облаштовано відповідно до потреб та побажань вихованців, що створює позитивну атмосферу для проживання та навчання дітей.

Житлові приміщення обладнані автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік вогнегасників та забезпечено їх своєчасне обслуговування у відповідності до Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417.

У закладі наявний план евакуації вихованців на випадок пожежі, затверджений директором дитячого будинку.

На території закладу облаштовано місця для відпочинку вихованців, ігрові майданчики, футбольне поле, наявні велосипеди для активного відпочинку (фото 3-6).

У житлових кімнатах закладу проживає від двох до трьох вихованців, кімнати дітей світлі, затишні та комфортні для проживання (фото 7). Кожен вихованець дитячого будинку облаштував свою кімнату згідно своїх уподобань.

У дитячому будинку на високому рівні організовано дозвілля: наявний широкий вибір гуртків та секцій, що дозволяє вихованцям розвивати свої здібності та таланти. Вихованці відвідують заняття з англійської мови, фінансової грамотності, хореографії, футболу, йоги та арт-терапії.

У приміщенні дитячого будинку наявні ігрові зони, тенісний стіл, настільний футбол, спортивна зала, кімната монтесорі, кімната психологічного розвантаження (фото 8-12).

У кімнатах вихованців є достатня кількість меблів, таких як приліжкові тумби, стільці на кількість місць, столи, шафи для зберігання речей, які знаходяться у належному стані.

Вихованці забезпечені чистим, охайним одягом відповідно до віку, статі дитини та сезону.

Для здійснення санітарно-гігієнічних процедур в кімнатах хлопців та дівчат наявні окремі душові та туалетні кімнати, що забезпечені всіма необхідними засобами гігієни.

Заклад забезпечено централізованим водопостачанням.

На момент відвідування система опалення у закладі функціонує та забезпечує комфортний температурний режим у житлових та нежитлових приміщеннях. У санітарно-гігієнічних та житлових кімнатах, а також у їдальні закладу наявна гаряча вода у системі водопостачання.

Зі слів адміністрації дитячого будинку, у закладі наявні два генератори, якими повністю забезпечується резервне живлення закладу у разі аварійних та планових відключень електроенергії.

Усі вихованці дитячого будинку мають документи.

У дитячому будинку наявні 2 підвальні приміщення, які згідно Акту огляду об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття, виданого Відділом запобігання надзвичайним ситуаціям по Київському району Одеської міської територіальної громади Одеського районного управління Головного управління державної служби з надзвичайних ситуацій України в Одеській області, рекомендовані для укриття населення як найпростіше укриття до 49 осіб – перше приміщення та до 49 осіб – друге приміщення (фото 13,14).

Усі вихованці дитячого будинку шкільного віку зараховані до навчального закладу, а саме до Одеського ліцею «Олімпієць» Одеської міської ради.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 15 вихованцями різних вікових категорій. Останні зазначили, що працівники закладу належно виконують свої обов'язки. Скарг на неналежне поводження з боку персоналу та на умови проживання від вихованців не надходило. Також вихованці повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність видів поводження і покарання, стаття 28 Конституції України).

1. Під час вивчення затверджених посадових інструкцій медичних працівників встановлено, що до функціональних обов'язків медичних сестер (медичних братів) не включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання, як це передбачено статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 49 Конституції України).

2. У медичному пункті дитячого будинку відсутні протоколи догоспітальної допомоги, форми та порядок ведення яких затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги», що ускладнює вчасне діагностування та подальшу якість надання необхідної допомоги вихованцям у разі виникнення невідкладних станів.

3. Амбулаторний прийом та огляд вихованців не реєструється належним чином, відсутній «Журнал реєстрації амбулаторних пацієнтів», що суперечить вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

4. Групою НПМ виявлено, що у закладі листки лікарських призначень ведуться в довільній формі, без ідентифікації закладу охорони здоров'я, що суперечить вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29.05.2013 №435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності».

5. Окрім того, група НПМ встановила, що медичними працівниками закладу не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню таких випадків у подальшому.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

6. Групою НПМ встановлено незадовільний санітарно-гігієнічний стан душових кабін, якими користуються вихованці на другому поверсі житлового корпусу закладу, а саме наявна сирість, запах цвілі та пліснява (фото 15).

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

7. В одній із житлових кімнат вихованців встановлено засіб відеофіксації, зазначене може розглядатися як порушення приватності та прав людини (Фото 16).

Зі слів адміністрації закладу, засіб відеофіксації в житловій кімнаті знаходяться в неробочому стані та не використовуються.

Групою НПМ проінформовано адміністрацію закладу, що Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у своїх доповідях постійно наголошує, що

застосування цілодобового відеоспостереження у житлових приміщеннях суттєво порушує право на приватне життя.

Адміністрація закладу запевнила групу НПМ, що засоби відеофіксації у житлових приміщеннях, які порушують право на приватність вихованців будуть демонтовані у найкоротші терміни.

8. Групою НПМ встановлено, що постільна білизна, рушники, одяг та взуття вихованців не персоналізовано.

Відповідно до рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню СРТ/Inf(98)12-part (далі – Стандарти КЗК) вищезазначені умови не сприяють зміцненню почуття самотньої особистості та особистої гідності вихованців.

9. У санітарних-гігієнічних кімнатах відсутні дверцята для забезпечення права на приватність вихованців.

За час складання звіту адміністрацією дитячого будинку поінформовано групу НПМ про облаштування санітарно-гігієнічних кімнат занавісками задля забезпечення приватності (фото 17).

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України).

10. На інформаційних стендах закладу відсутня інформація про права і обов'язки вихованців, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких вихованці та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо.

За час складання звіту адміністрацією дитячого будинку облаштовано інформаційні стенди на яких розміщено інформацію про права і обов'язки вихованців, адреси і контактні дані посадових осіб, до яких вихованці та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав, а також інформацію про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо, про що поінформовано групу НПМ.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Одеській обласній військовій адміністрації, Одеській міській раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за додержанням прав вихованців.

2. Одеському комунальному навчальному закладу «Дитячий будинок «Перлинка» Одеської міської ради Одеської області забезпечити:

включення до посадових інструкцій медичного персоналу пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання;

ведення медичної документації відповідно до норм чинного законодавства;

документування фактів тілесного ушкодження відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186;

належний санітарно-гігієнічний стан душових кабін у житлових кімнатах вихованців;

демонтаж засобів відеофіксації у житлових кімнатах вихованців;

персоналізацію постільної білизни, рушників, одягу та взуття вихованців.

Додатки: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Начальник відділу реалізації
національного превентивного механізму
в закладах соціального забезпечення та
освіти Департаменту з питань реалізації
національного превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Ірина ЦИКАЛЕНКО

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

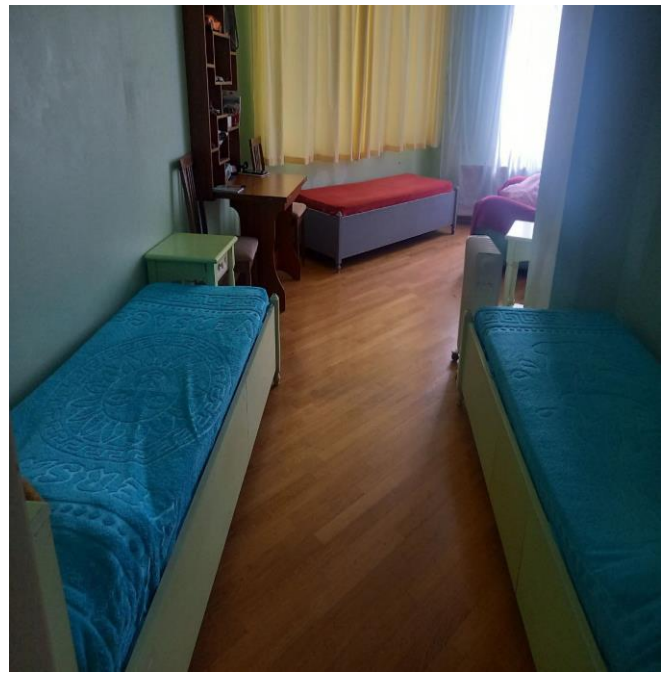

Фото 3

Фото 4

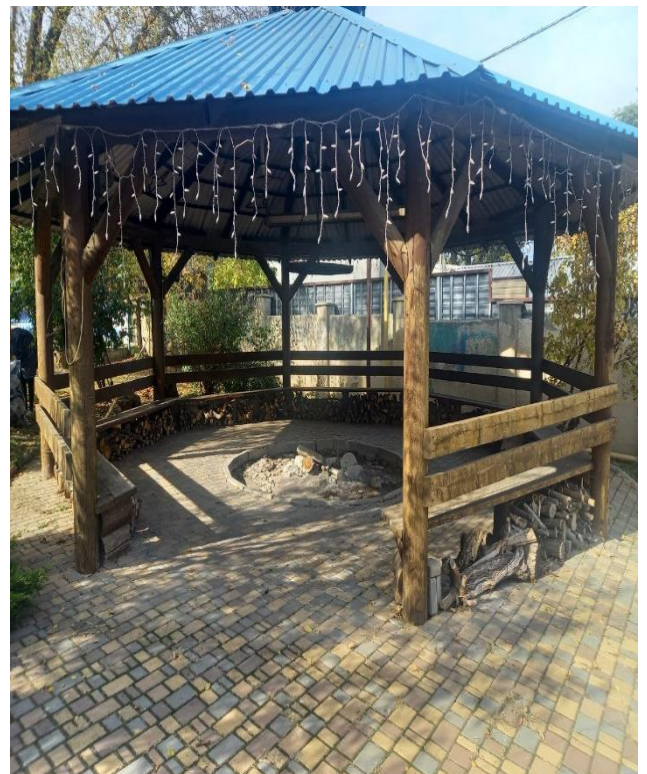

Фото 5

Фото 6

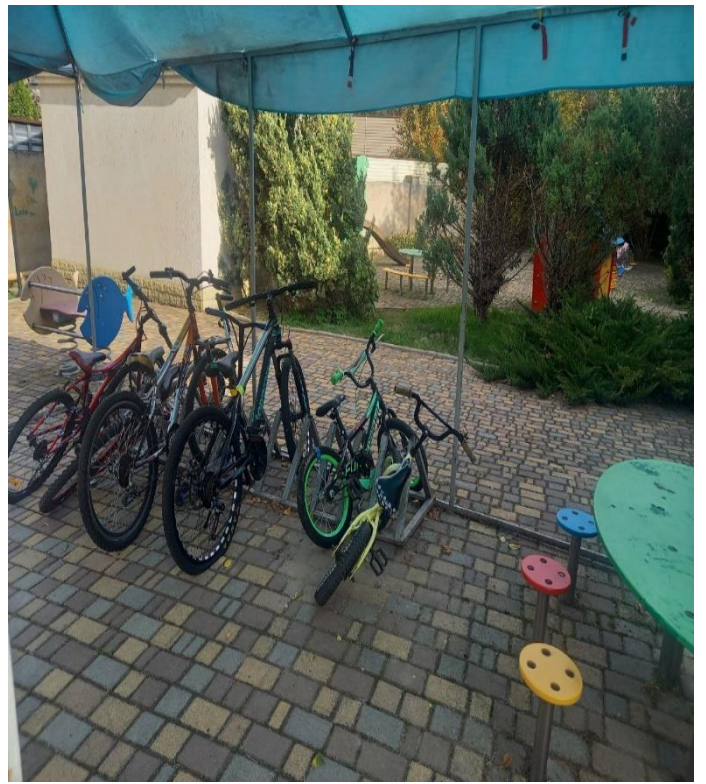
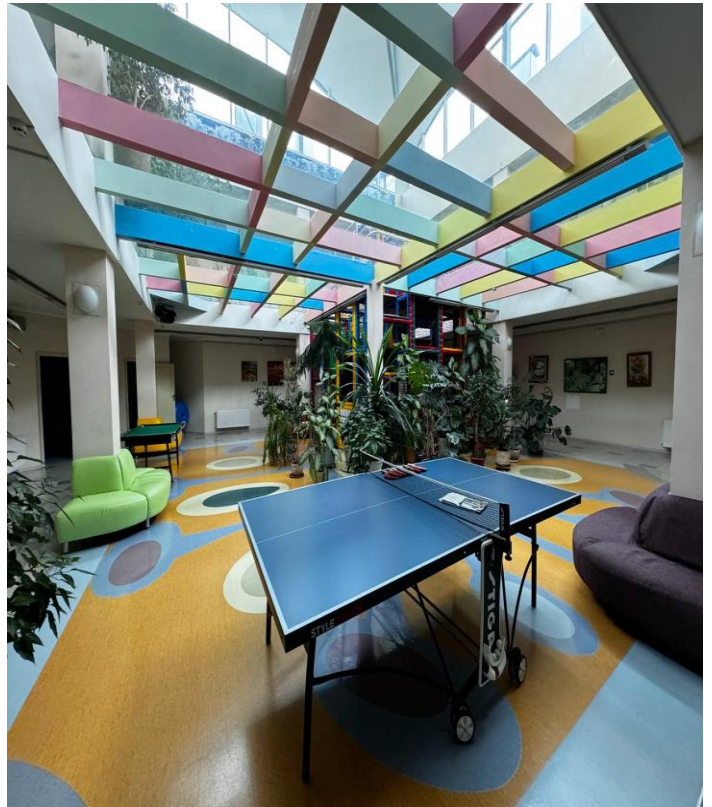

Фото 7

Фото 8

11

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Фото 13

Фото 14

Фото 15

Фото 16

Фото 17

